

MEERAQ PILLUGU SULIAMI SUSOQARPA?

- naqitaaraq angajoqqaanut kalaallisut tunuliaqatalinnoortuuvoq

HVAD SKER DER I EN BØRNESAG?

- en folder til forældre med grønlandsk baggrund

Naqitaaraq una suliarineqarpoq Kalaallit Meerartaat, Aalborg-imi, Aarhusimi aamma Odensemi Kalaallit Illui, kiisalu Kolding Kommune, Svendborg Kommune, Aalborg Kommune aamma Kalaallit Nunaanni Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup akornanni suleqatigiittoqarneratigut. Social-og Boligstyrelse-p naqitaaqqap suliarineqarnerani peqataasut tamaasa qutsavigai.

Assiliartai: Deluxus Studio, Christian Rex

Nutserneqarfia: Diction amma Aalborg-imi Kalalliit Illui.

Denne folder er udarbejdet med sparring fra Grønlandske Børn, De Grønlandske Huse i Aalborg, Aarhus og Odense samt Kolding Kommune, Svendborg Kommune, Aalborg Kommune og Socialstyrelsen Grønland. Social- og Boligstyrelsen vil gerne takke alle, der har medvirket i udarbejdelsen af folderen.

Illustrationer: Deluxus Studio, Christian Rex

Oversættelse: Diction og Det Grønlandske Hus i Aalborg.

Social- og Boligstyrelsen

Januar 2024

ISBN: 978-87-94445-40-5

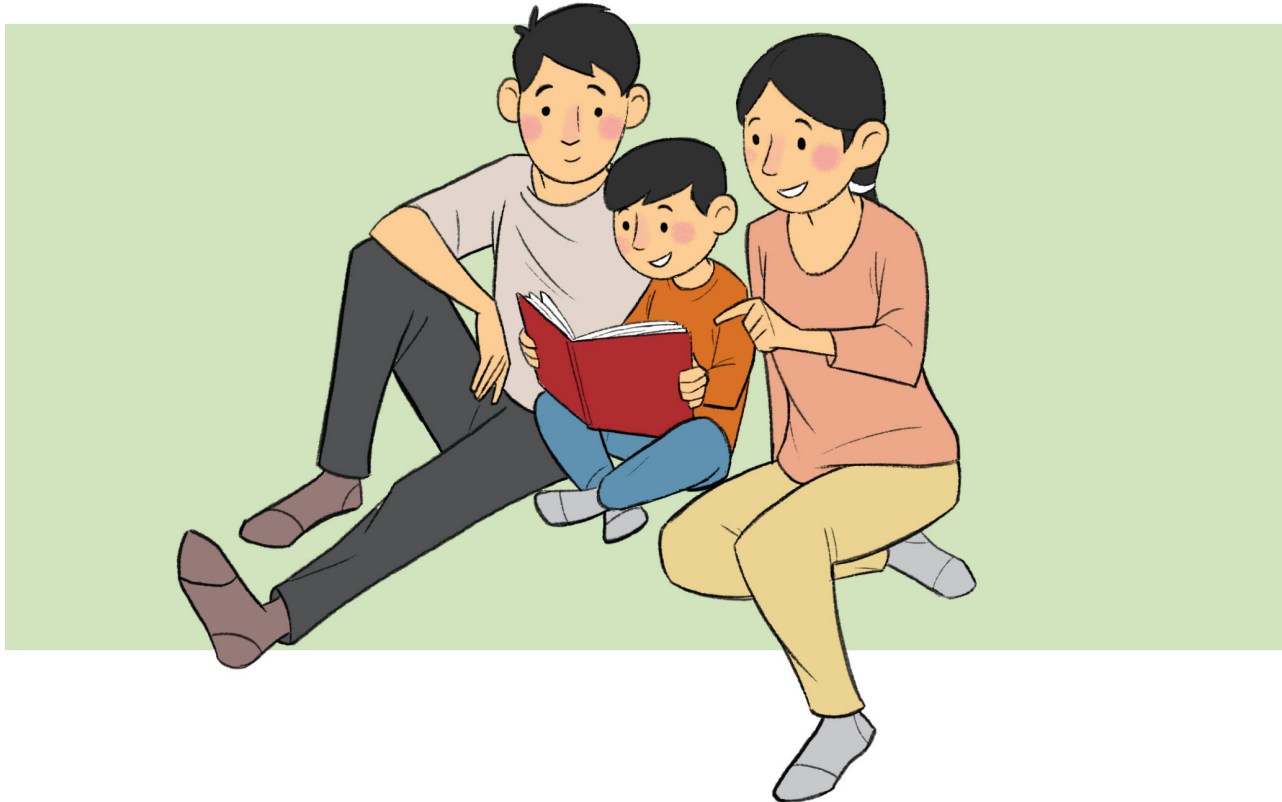
IMARISAI

ASASAGUT ANGAJOQQAAT	4
Ikorfartorneqarnissarsi pisariaqartikkussiuk kommunimut saaffiginnissinnaavusi	5
Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti attaveqaatigaarsi	5
Nalunaaruteqarneq sunaava?	6
MEERAQ PILLUGU SULIAMI SUSOQARPA?	8
MEEQQANUT INUUSUTTUAQQANULLU SIUNNERSORTIMIK SULEQATEQARNEQ	12
Isumassarsiatsialaasinnaavoq oqalutseqarnissaq	12
Tapersersortissarnik ilaqassallutit piginnaatitaaffigivat	13
Attaveqaqatigeeriaatsit assigiinngitsut	14
Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit meeqqat ilaatissavaa	15
Susoqarnissaa pillugu meeqqat oqaloqatigiuk	16
ISUMAGINNINNIKKUT MEERAQ PILLUGU MISISSUINEQ SUNAAVA?	17
Akuersilluni pisinnaatitsissut	18
SUMIK IKIORNEQARSINNAAVISI?	18
Pisinnaatitaaffit pillugit	20
IKIORNEQARUSSI SUSOQASSAVA?	21
SUMI IKIORNEQARSINNAAVUNGA?	23

INDHOLDSFORTEGNELSE

KÆRE FORÆLDRE	4
Hvis I har behov for støtte, kan I henvende jer til kommunen	5
Børne- og ungerådgiveren er jeres kontaktperson	5
Hvad er en underretning?	6
HVAD SKER DER I EN BØRNESAG?	8
SAMARBEJDET MED BØRNE- OG UNGERÅDGIVEREN	12
Det kan være en god idé at anvende en tolk	12
Du har ret til at have en bisidder med	13
Forskellige måder at kommunikere på	14
Børne- og ungerådgiveren skal inddrage dit barn	15
Tal med dit barn om, hvad der skal ske	16
HVAD ER EN BØRNEFAGLIG UNDERSØGELSE?	17
Samtykke	18
HVAD KAN I FÅ HJÆLP TIL?	18
Om rettigheder	20
HVAD SKER DER, NÅR I FÅR HJÆLP?	21
HVOR KAN JEG FÅ HJÆLP?	23

ASASAGUT ANGAJOQQAAT

Naqitaaqqami uani pineqarpoq, illit meeqqallu ikiorneqarnissarsi atorfissaqartikkussiuk qanoq kommuni suleqatigisinnaanerit. Naqitaaqqami oqaluttuarineqarpoq kommunimik ataatsimeeqateqarnermi susoqassanersoq, illillu meeqqat qanoq ikiorneqarsinnaanersusi. Naqitaaqqami aamma oqaluttuarineqarpoq, angajoqqaatut qanoq iliorsinnaanersutit aamma akisussaasusutit illit illillu qitornavit pisinnaatitaaffinut.

KÆRE FORÆLDRE

Denne folder handler om, hvordan du kan samarbejde med kommunen, hvis du og dit barn har brug for hjælp. Folderen fortæller, hvad der sker i mødet med kommunen, og hvordan du og dit barn kan få hjælp. Folderen fortæller også, hvad du som forælder kan gøre og er ansvarlig for samt om dine og dit barns rettigheder.

Ikorfartorneqarnissarsi pisariaqartikkussiuk kommunimut saaffiginnissinnaavusi

Angajoqqaatut akisussaaffeqarputit meeqqavit ajungnissaanut ineriartornissaanullu. Meeqqavit sullissisui, assersuutigalugu perorsaasoq imaluunniit ilinniartitsisoq, aamma akisussaaffeqarput qanoq iliuuseqassallutik, takugunikku meeraq atugarliortoq.

Pisariaqartinneqarpat pisariaqarsinnaavoq kommunimi meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortimik oqaloqateqarnissaq. Immaqa ilinniartitsisoqarpoq imaluunniit perorsaasoqarpoq illit meeqqarnik ilisarissimannilluartumik, meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortimut attaveqarnissarnik ikiussinnaasumik. Imaassinnaavoq sullissisoq nammineerluni kommunimut saaffiginnissuteqartoq, illit meeqqat pillugu isumakuluuteqaruni. Illit imaluunniit sullissisoq kommunimut attaveqarpat, tamanna saaffiginnissuteqarnermik imaluunniit nalunaaruteqarnermik taaneqartarpoq.

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti attaveqaatigaarsi

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti illit illillu meeqqavit kommunimi attaveqaatigaarsi. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti ilaatigut aamma taaneqartarpoq isumaginninnermi siunnersorti, suliamik isumaginnittoq imaluunniit siunnersortimik taaneqaannartarluni.

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip oqaloqatigissavaasi paasiniallugu, ikiorneqarnissamik pisariaqartitsinersusi, sumik atorfissaqartitsinersusi aamma aalajangersinnaallugu, ikiorsiineq ikorfartuinerlu qanoq ittoq atorfissaqartinneqarnersoq.

Hvis I har behov for støtte, kan I henvende jer til kommunen

Som forælder har du et ansvar for, at dit barn har det godt og udvikler sig. De fagpersoner, der er omkring dit barn, for eksempel en pædagog eller en lærer, har også et ansvar for at gøre noget, hvis de ser, at et barn ikke har det godt.

Hvis dit barn har behov for hjælp, kan det være nødvendigt at tale med en børne- og ungerådgiver i kommunen. Det kan være, der er en fagperson, som kender dit barn godt, som kan hjælpe dig med at henvende dig til en børne- og ungerådgiver. Det kan også være, at der er en fagperson, der selv henvender sig til kommunen, hvis han eller hun er bekymret for dit barns trivsel. Når du eller en fagperson kontakter kommunen, hedder det en henvendelse eller en underretning.

Børne- og ungerådgiveren er jeres kontaktperson

Børne- og ungerådgiveren er din og dit barns kontaktperson i kommunen. En børne- og ungerådgiver bliver også nogle gange kaldt socialrådgiver, sagsbehandler eller bare rådgiver.

Børne- og ungerådgiveren skal tale med jer og finde ud af, om I har brug for hjælp, hvad I har brug for og eventuelt beslutte, hvilken hjælp og støtte der er brug for.

Nalunaaruteqarneq sunaava?

Qallunaat Nunaanni inersimasut tamarmik meeqqanut inatsit naapertorlugu akisussaaffeqarput kommunimut uparuaatigissallugu meeqqamik atugarliortumik ernumassuteqarunik. Ilinniagaqarsimallutik sullissisut immikkut pisussaaffeqarput meeqqap atugarliorneranik pasitsaassaqarunik kommunimut attaveqassallutik. Taamaattumik aamma illit misigisinnaavat meeqqat pillugu kommunimut nalunaarummik nassiussisoqarsimasoq.

Meeqqat pillugu meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti nalunaarummik tigusaqarsimappat tamanna pillugu ilisimatinneqassaatit. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqallu nalunaarutip qanoq allaqqaneranik oqaloqatigiinnissamut aggersassavaasi. Allassimasumut isumaqataanngikkuit pingaaruteqarpoq tamanna meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortimut oqaatiginissaa. Oqaloqatigiissutigissavarsilu qanoq peqatigiillusi meeqqat pitsaanerpaamik ikiorsinnaanerlusiuk.

Hvad er en underretning?

Alle voksne i Danmark har ifølge barnets lov et ansvar for at gøre kommunen opmærksom på, hvis de er bekymrede for, om et barn ikke har det godt. Og fagpersoner har en særlig pligt til at kontakte kommunen, hvis de er bekymrede for, at et barn ikke har det godt. Du kan derfor opleve, at nogen har sendt en underretning til kommunen om dit barn.

Hvis en børne- og ungerådsgiver modtager en underretning om dit barn, skal du have det at vide. Børne- og ungerådsgiveren skal også indkalde dig og dit barn til en samtale. Til samtalen vil børne- og ungerådsgiveren tale med dig om det, der står i underretningen. Hvis du ikke er enig i det, der står, er det vigtigt, at du siger det til børne- og ungerådsgiveren. I vil også tale om, hvordan I sammen bedst kan hjælpe dit barn.

Illit meeqqavit pitsaanerpaamik ikiorneqarnissaa nalunaaruteqarnermi siunertaavoq. Nalunaaruteqarneq qaqtuguinnaq malitseqartarpoq meeqqap angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarneranik.

Angajoqqaat meeqqaminnut nakuusersifiginnissimanerannik kinguaassiuutitigulluunniit innarliisimanerannik ernumassuteqarnermik nalunaaruteqartoqartillugu meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeraq oqaloqatigissavaa, angajoqqaat attaviginnginnerini.

Formålet med en underretning er, at dit barn kan få hjælp så hurtigt som muligt. En underretning fører sjældent til, at et barn bliver anbragt uden for hjemmet.

Hvis en underretning udtrykker bekymring for, om forældre udsætter et barn for vold eller seksuelt overgreb, skal børne- og ungerådgiveren tale med barnet, før forældrene kontaktes.

MEERAQ PILLUGU SULIAMI SUSOQARPA?

Meeqqat pillugu kommuni saaffiginnissummik nalunaarummilluunniit tigusaqarpat, taava meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortilerneqassaasi, taassuma ikiorneqartariaqarnersusi misissussammagu. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortimik suleqateqarnissinni oqaatsit taaguutillu amerlasuut ulluinnarni atortanngisasi nalaassinnaavasi. Matuma ataani meeraq pillugu suliami susoqartarnersoq naatsumik nassuiaat, allattukkanilu oqaatsinut taaguutinullu meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortimit tusarumaassajunnarsivatit.

HVAD SKER DER I EN BØRNESAG?

Hvis kommunen modtager en henvendelse eller underretning om dit barn, får I en børne- og ungerådgiver, som skal undersøge, om I har behov for hjælp. I samarbejdet med børne- og ungerådgiveren kan I møde mange ord og udtryk, som I ikke bruger til daglig. Herunder er en kort forklaring af, hvad der sker i en børnesag, og en ordliste med ord og udtryk, du måske hører børne- og ungerådgiveren bruge.

SULIAQ AALLARTIPPOQ

Kommunip paasiguniuk meeqqat immaqa ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisoq, taava meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortimit suliaq isumagineqassaaq.

MEEQQANUT INUUSUTTUAQQANULLU SIUNNERSORTIP SULIAQ MISISSUSSAVAA

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqavit ikiorneqarnissaani pisiariaqartinnerata misissuiffigininerani illit meeqqallu oqaloqatigissavaasi. Ilaatigut illit meeqqallu peqatigiillusi oqaloqatigissavaasi, imaassinnaavorli illit peqataatinnak meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit meeqqat oqaloqatigigaa. Aamma imaassinnaavoq meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqavit meeraaqqeriviani, meeqqeriviani atuarfaniilluunniit sulisunik oqaloqateqartoq.

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip suut apersuutigissavai?

Meeraq pillugu suliame illit meeqqat pineqarpoq, suna ajunngitsumik ingerlanersoq, aamma ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisoqarnersoq. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip assersuutigalugu apeqqutigisinnaavaa meeqqat atuarfimmimi qanoq ingerlanersoq, meeqqat inunnut allanut qanoq innersoq, meeqqallu angerlarsimaffissinni qanoq innersoq.

IKIORNEQASSAASI, IMALUUNNIIT MEEQQANUT INUUSUTTUAQQANULLU SULIAQ NAAMMASSISSAVAA.

SAGEN STARTER

Når kommunen får at vide, at dit barn måske har brug for hjælp, er der en børne- og ungerådgiver, som skal behandle sagen.

BØRNE- OG UNGERÅDGIVEREN UNDERSØGER SAGEN

Når børne- og ungerådgiveren skal undersøge, om dit barn har brug for hjælp, skal han eller hun tale med dig og med dit barn. Nogle gange er både du og dit barn med, men det kan også være, at børne- og ungerådgiveren skal tale med dit barn, uden at du er der. Børne- og ungerådgiveren skal måske også tale med personalet i dit barns vuggestue, børnehave eller skole.

Hvad spørger børne- og ungerådgiveren om?

En børnesag handler om dit barn og om, hvad der fungerer godt, og om der er behov for hjælp. Børne- og ungerådgiveren kan for eksempel spørge om, hvordan dit barn har det i skolen, hvordan dit barn har det med andre, og hvordan dit barn har det derhjemme.

I FÅR HJÆLP, ELLER BØRNE- OG UNGERÅDGIVEREN AFSLUTTER SAGEN

OQAATSIT PILLUGIT NASSUIAAT

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti: Illit meeqqavillu kommunimi attaveqaatersi. Kommunip qanoq ajunnginnerpaamik ikiussaneraasi misissorniarlugu meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip oqaloqatigissavaasi.

Nalunaaruteqarneq: Isumaqqarpoq meeqqavit atugarliorneranik ernumassuteqarneq pillugu kommunimut sianertoqarsimasoq allattoqarsimasorluunniit. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip nalunaarummi qanoq allassimasoqarnersoq pillugu illit meeqqallu oqaloqatigissavaasi, ikiorneqarnissamillu pisariaqartitsinersusi.

Ilaatitsineq: Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit meeqqallu isumarsi tusarniarlugu oqaloqatigissavaasi, oqaatigisasilu atorlugit paasiniallugu ikiorneqarnissaq qanoq ittoq ilissinnut tulluarnerpaanersoq.

Misissuineq, qulaajaaneq, meearlu pillugu misissuineq: Ikiorneqarnissassinik pisariaqartitsinissi aalajangiinnerani paasissutissat qanoq annertutigisut meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip pissarsiarissanerai. Ilaatigut pilertortumik isummertoqarsinnaasarpoq, taamaattoqartillugu misissuineq screening-imik taaneqartarpoq. Ilaannili meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti qanoq inissisimanersi pillugu paasisaqarnerorusinnaavoq tamannalu misissuilluni qulaajaanertut, meearluunniit pillugu misissuineramik taaneqartarpoq.

Meeqqamik oqaloqateqarneq: Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqarnik oqaloqateqarnera meeqqavit qanoq isumaqqarneranik qanorlu eqqarsaateqarneranik paasiniaanermut tunngavoq.

ORDFORKLARING

Børne- og ungerådgiver: Din og dit barns kontaktperson i kommunen. Børne- og ungerådgiveren skal tale med jer og undersøge, hvordan kommunen bedst kan hjælpe jer.

Underretning: Betyder, at nogen har ringet eller skrevet til kommunen, fordi de er bekymrede for, at dit barn ikke har det godt. Børne- og ungerådgiveren vil tale med dig og dit barn om, hvad der står i underretningen, og om I har brug for hjælp.

Inddragelse: Børne- og ungerådgiveren skal tale med dig og dit barn om, hvad I synes, og bruge det, I siger, til at finde ud af, hvilken hjælp der passer bedst til jer.

Screening, afdækning og børnefaglig undersøgelse: Handler om, hvor meget information børne- og ungerådgiveren skal have, før der kan tages stilling til, om I har brug for hjælp. Nogle gange kan der tages stilling næsten med det samme, og så hedder det en screening. Andre gange skal børne- og ungerådgiveren vide lidt mere om jeres situation, og så hedder det enten en afdækning eller en børnefaglig undersøgelse.

Børnesamtale: En samtale, som børne- og ungerådgiveren har med dit barn om, hvad dit barn synes og tænker.

Suliniuteqarneq: Tassaavoq meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip ikiuinissamik neqeroorutaa. Asssersuutigalugu siunnersuilluni ikiuineq.

Aalajangiineq: Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit meeqqalluunniit ikiorneqartariaqarneranik naliliiguni, taava meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti ilinnut meeqqarnullu allagaqassaaq. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip aalajangiinermut isumaqataannersutit apequtigissavaa, taanna taaneqartarpoq aalajangiineq. Aalajangiineq naammagittaalliutigisinnaavat. Naammagittaalliuteqarnissamut piffissarititaq killeqartarmat maluginiassavat.

Malitseqartitsineq: Isumaqarpoq, meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip malitseqartitsilluni paasiniassagaa, ikiuineq meeqqavit ajunnginnerulerneranik kinguneqarsimanersoq. Tassa imaappoq, meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit meeqqallu oqaloqatigissavaasi qanoq ingerlanersusi arlaatigulluunniit allaanerumik iliornissaq pisariaqarnersoq. Qanoq akulikitsigisumik oqaloqatigiittassanerlusi meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortilu isumaqatigiissutigissavarsi.

Indsats: Er den hjælp, som børne- og ungerådsgiveren tilbyder. Det kan for eksempel være i form af rådgivning.

Afgørelse: Hvis børne- og ungerådsgiveren vurderer, at du eller dit barn har behov for mere hjælp, skal børne- og ungerådsgiveren skrive det til dig og dit barn. Børne- og ungerådsgiveren skal spørge, om du er enig i beslutningen, som kaldes en afgørelse. Du kan klage over en afgørelse. Vær opmærksom på, at der altid er en tidsfrist for at klage.

Opfølgning: Betyder, at børne- og ungerådsgiveren skal følge op på, om dit barn får det bedre af hjælpen. Det vil sige at børne- og ungerådsgiveren taler med dig og dit barn om, hvordan det går, og om der er behov for at gøre noget anderledes. Du og dit barn aftaler med børne- og ungerådsgiveren, hvor tit I skal tale sammen.

MEEQQANUT INUUSUTTUAQQANULLU SIUNNERSORTIMIK SULEQATEQARNEQ

Meeqqat pillugu meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortimik oqaloqateqassaguit meeqqat pillugu ilisimasarnik oqaluttuarnerit aalajangiisuusaaq. Pingaaruteqarpoq angerlarsimaffissinni suut ajunngitsumik ingerlanersut, suna ajornakusoornerisooq, aammalu illit meeqqavillu sutigit ikiorneqarusunnersusi. Tamanna meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip ikiuunnissaanut oqilisaataassaaq.

Isumassarsiatsialaasinnaavoq oqalutseqarnissaq

Meeqqanik inuusuttuaqqanillu sullissisup suut oqaluuserinerai paasissallugu suleqatigiinnissassinut pingaaruteqarluinnarpoq. Taamaattumik oqalutseqarnissaq isumassarsiatsialaasinnaavoq. Ataatsimiinnermi oqalutsip pappiaqqat tunniunneqartut aamma nutsersinnaavai. Meeqqanik inuusuttuaqqanillu sullissisup paasitinniarlutit qanoq isumaqarnerluni nassuiassallugu akisussaaffigivaa. Paasinngisagaruillu pingaaruteqarpoq oqarnissat. Ataatsimiinnermut nutserisoqarnissaanik periarfissat pillugit meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti attavigisinnaajuaannarpat.

SAMARBEJDET MED BØRNE- OG UNGERÅDGIVEREN

Når du skal tale med en børne- og ungerådgiver om dit barn, er det afgørende, at du fortæller, hvad du ved om dit barn. Det er vigtigt, at du både fortæller, hvad der fungerer godt hjemme hos jer, hvad der er svært, og hvad du eller dit barn gerne vil have hjælp til. Det gør det lettere for børne- og ungerådgiveren at hjælpe.

Det kan være en god idé at anvende en tolk

Det har stor betydning for samarbejdet, at du forstår, hvad børne- og ungerådgiveren taler om. Derfor kan det være en god idé at have en tolk med. Tolken kan også hjælpe med at oversætte papirer, der udleveres på mødet. Børne- og ungerådgiveren har ansvar for at forklare, hvad han eller hun mener, så du forstår det. Hvis der er noget, du ikke forstår, er det vigtigt, at du siger det. Du kan altid kontakte børne- og ungerådgiveren og høre om mulighederne for at få en tolk med til et møde.

Tapersersortimik ilaqassallutit pisinnaatitaaffigivat

Meeqqat pillugu oqaloqatiginnittussaatilutit inummik allamik ilaqarsinnaajuannarputit. Taanna aamma tapersersortimik taaneqartarpoq. Tatigisarnik eqqaamasassarnut eqqaamaqatigisinnaasarnik qanorlu oqaluttoqarneranut ikiortigisinnaasarnik ilaqarnissat ikiuutaasinnaavoq.

Ataatsimiinnissamut ilagisinnaasarnik ilisarimasasaqangikkuit Kalaallit Illui attavigisinnaavatit, taakku inummik ilinnut ikiuuttussamik nassaarnissarnut ikiorsinnaammatsit.

Du har ret til at have en bisidder med

Hvis du skal til en samtale om dit barn, må du altid gerne tage en anden person med til samtalen. Man kalder det også en bisidder. Det kan være en hjælp at have en med, du stoler på, og som kan hjælpe med at huske, hvad der blev sagt.

Hvis du ikke kender en, du vil have med til mødet, kan du kontakte De Grønlandske Huse, som kan hjælpe dig med at finde en person, som kan tage med.

Attaveqaqatigeeriaatsit assigiinngitsut

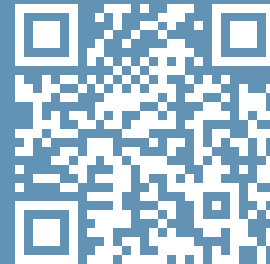
Kalaallit qallunaallu attaveqaqatigeeriaasii oqaatsitigut, kiannersornermikkut, ussersornermikkut allatigullu assigiinngequterpassuaqarput. Tamakku pissutaallutik paatsooqatigiittoqarsinnaasarpoq. Kalaallit isummersornerminni misigissutsiminnillu takutitsiniarnerminni kiannersaarneq atortorisinnaasarpaat, qallunaalli toqqaannarnerusumik attaveqateqarnerminni isummaminnik misigissutsiminnillu paasisitsiniarnerminni oqaasertalersuinerujussuullutik.

Taamaattumik meeqqanik inuusuttuaqqanillu sullissisorlu tamakku assigiinngissutsit pillugit eqqumaffigeqatigiinnissarsi suleqatigiinnermut pitsaasuusaaq. Kalaallit Meerartaat kalaallit inuusuttut Danmarkimik naapitsinerminnik attaveqaqatigeeriaatsitigullu assigiinngissutsit pillugit oqaluttuartunik filmilioniukuvoq. Uani taanna takusinnaavat:

Forskellige måder at kommunikere på

Der er mange forskelle i, hvordan grønlandere og danskere kommunikerer, både med ord og med mimik, fagter og andet. Det kan nogle gange gøre, at man misforstår hinanden. Hvor grønlandere kan anvende mimik til at give udtryk for deres mening og følelser, er danskere ofte meget direkte i deres kommunikation og udtrykker meninger og følelser med ord.

Det vil derfor være godt for samarbejdet, at både du og din børne- og ungerådgiver er opmærksom på disse forskelle. Grønlandske Børn har lavet en film, hvor unge grønlandere fortæller om mødet med Danmark og de forskellige måder at kommunikere på. Du kan se den her:

www.sbst.dk/film/fgb

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqat ilaatissavaa

Kommuni meeraq pillugu suliaqaruni meeraq ilannguttuaannartussaavaa. Tamanna isumaqarpoq, meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqat oqaloqatigissagaa paasiniaarlugu meeqqat qanorinnersoq, sumillu ikiorneqarnissamik kissaateqarnersoq. Meeqqavit sullinneqarnerani arlaleriarluni oqaloqatigineqarnissaa pisariaqarsinnaavoq. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqat illillu ataatsimut oqaloqatigisinnaavaasi imaluunniit meeqqat illit peqatiginak. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqarnik illit najuutinngitsutit oqaloqatiginninnissaa eqqumiiginarsinnaavoq, kisianni illit meeqqavit qanoq isumaqarneranik sumillu pisariaqartitsineranik paasiniaaneruvoq. Meeqqavit oqaloqatiginninnermi tapersersortimik ilaqarnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq. Meeqqavit tapersersortissaminik nassaarniarnerani Børns Vilkår ikiuussinnaavoq. Naqitaaqqap tunuani attaveqarnissamut paasissutissat takusinnaavatit.

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqarnik oqaloqatiginissaminik pisariaqartitsinera, ersarilluinnartunik inatsiseqarmat meeqqamut suliami meeqqap kissaatai pisariaqartitaalu pingaarnerpaajunerannik tunngaveqarpoq. Tamanna isumaqanngilaq meeqqavit suna tamaat aalajangersussagaa. Meeqqavit nammineq isumaa kissaataalu qanoq ajunnginnerpaamik ikiorneqarnissaminik naliliinermi ukkanneqarnissaa pillugu.

Børne- og ungerådsgiveren skal inddrage dit barn

Når kommunen har en sag om et barn, skal de altid inddrage barnet. Det betyder, at børne- og ungerådsgiveren skal tale med dit barn om, hvordan dit barn har det, og hvad dit barn ønsker hjælp til. Det er ofte nødvendigt at tale med dit barn flere gange i løbet af en sag. Børne- og ungerådsgiveren kan både tale med dit barn sammen med dig eller med dit barn, uden at du er der. Det kan virke underligt, at en børne- og ungerådsgiver vil tale med dit barn, uden at du er der, men børne- og ungerådsgiveren gør det for at finde ud af, hvad dit barn synes og har behov for. Dit barn har altid ret til at have sin egen bisidder med til en samtale. Børns Vilkår kan hjælpe med at finde en bisidder til dit barn. Du kan se kontaktoplysninger bag på folderen.

Grunden til, at børne- og ungerådsgiveren har behov for at tale med dit barn er, at der er klare regler om, at barnets ønsker og behov er det allervigtigste i en sag. Det betyder ikke, at dit barn får lov at bestemme alting. Men børne- og ungerådsgiveren skal lægge vægt på, hvad dit barn selv mener og ønsker, når han eller hun vurderer, hvordan dit barn bedst kan hjælpes.

Susoqarnissaa pillugu meeqqat oqaloqatigiuk

Meeqqavit susoqarneranik oqaloqatiginissaa suliassarivat pingaarutilik assersuutigalugu peqatigiillusi meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortimik oqaloqatiginnittussaattillusi. Meeqqavit toqqissisimanarnerutissinnaammagu siumugaaq susoqarnissaanik ilisimasaqalaareeruni. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti meeqqarnuttaaq ikiutissaq susoqarnissaanik nassuiaalluni.

Ammattaq peqatigiillusi filmit naatsut kommunemit ikiorneqarneq qanorinnersoq pillugu isiginnaarsinnaavusi. Filminut linki naqitaqqap mumingani nassaarisinnaavasi.

Tal med dit barn om, hvad der skal ske

Du har en vigtig opgave i at tale med dit barn om, hvad der foregår, for eksempel hvis I sammen skal til samtale med en børne- og ungerådgiver. Det kan gøre dit barn mere trygt, hvis han eller hun på forhånd ved lidt om, hvad der skal ske. Børne- og ungerådgiveren skal også hjælpe med at forklare dit barn, hvad der skal ske.

I kan også sammen se nogle korte film om, hvordan det er at få hjælp af kommunen. I kan finde et link til filmene på bagsiden af folderen.

ISUMAGINNINNIKKUT MEERAQ PILLUGU MISISSUINEQ SUNAAVA?

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti ilaatigut paasisutissat amerlanerusut pisariaqartissinnaavai, ikiuineq eqqortoq tunniussinnaajumallugu. Assersuutigalugu meeqqat arlalinnik assigiinngitsunik unammilligassaqsimappat. Taamaattoqartillugu meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit meeqqallu peqatigalusi meeraq pillugu misissuisinnaavoq. Meeraq pillugu misissuinermi meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip allaaserissavaa illit meeqqavillu nukissasi – tassa imaappoq suut ingerlalluartut aammalu ineriartorteqqissinnaasasi, kiisalu meeqqavit ilaqutariittulluunniit pissutsit unammillernartitasi. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip misissuineq meeqqannoqqissaaq suna tapersersuut pitsaasuunersoq paasiniassavaa.

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeraq pillugu misissuineq illit meeqqallu suleqatigalusi suliarissavaa qanorlu isumaqarnersusi aperisarlusi. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip assersuutigalugu apeqqutigisinnaavaa, meeqqat atuarfimmini qanoq ingerlanersoq, inooqataanikkut qanorinnersoq aammalu meeqqat sutigut pikkoriffeqarnersoq. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit meeqqallu ataatsimoortillusi immikkoortilluunniit oqaloqatigisinnaavaasi.

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip aamma inuit meeqqarnik ilisarismannittut apersussavai. Peqqissaasuusinnaavoq, meeqqavit ilinniartitsisua perorsaasorluunniit. Aammali nakorsaasinnaavoq imaluunniit napparsimavik.

HVAD ER EN BØRNEFAGLIG UNDERSØGELSE?

Nogle gange skal børne- og ungerådgiveren bruge mere viden for at kunne give den rette hjælp. Det kan for eksempel være, hvis dit barn har flere forskellige udfordringer. I det tilfælde kan børne- og ungerådgiveren lave en børnefaglig undersøgelse sammen med dig og dit barn. I den børnefaglige undersøgelse beskriver børne- og ungerådgiveren både dine og dit barns ressourcer – det vil sige de ting, der går godt, og som I kan bygge videre på, samt de udfordringer, dit barn eller jeres familie har. Børne- og ungerådgiveren bruger undersøgelsen til at finde ud af, hvilken støtte der er god for lige præcis dit barn.

Børne- og ungerådgiveren skal lave den børnefaglige undersøgelse i samarbejde med dig og dit barn og spørge jer om, hvad I synes. Børne- og ungerådgiveren kan eksempelvis spørge om, hvordan dit barn har det i skolen, hvordan dit barn har det socialt, og hvad dit barn er god til. Børne- og ungerådgiveren kan enten tale med dig og dit barn sammen eller tale med jer hver især.

Børne- og ungerådgiveren skal også spørge andre, der kender dit barn. Det kan være jeres sundhedsplejerske, dit barns lærer eller pædagog. Det kan også være lægen eller sygehuset.

Akuersilluni pisinnaatitsissut

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersorti illit meeqqalluunniit pillugu paasissutissanik pissarsiniassappat tamanna pillugu ilisimatinneqassaait akuersissuteqarlutillu. Akuersineq isumaqarpoq taamaaliortoqarnissaa illit pisinnaatikkit. Assersuutigalugu imaassinnaavoq meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqavit atuarfimmini qanoq ingerlanera imaluunniit illit meeqqavilluunniit peqqissutsimut tunngasut nakorsamut napparsimavimmulluunniit paasiniassallugu atorfissaqartikkaa.

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip angajoqqaat akuersiteqqaanngikkaluarlugit paasissutissanik pissarsiniarsinnaavoq, meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip nalilerpago tamanna pisariaqartoq meeqqap eqqortumik ikiorneqarnissaa qulakkeerniarlugu. Assersuutigalugu imaassinnaavoq, nalunaarut kommuniptigusimasaa annersaasoqarsimaneranik kinguaassititigulluunniit atornerluisoqarsimaneranik pasitsaassaqarnermik imaqarpat.

Samtykke

Når børne- og ungerådgiveren skal indhente oplysninger om dig eller dit barn, skal du informeres om det og give samtykke. Samtykke betyder, at du giver tilladelse. Det kan eksempelvis være, hvis børne- og ungerådgiveren har brug for at indhente oplysninger om, hvordan det går med dit barn i skolen, eller hvis der er brug for at få viden om dit eller dit barns helbred hos lægen eller sygehuset.

Børne- og ungerådgiveren kan indhente oplysningerne uden forældrenes samtykke, hvis børne- og ungerådgiveren vurderer, at det er nødvendigt for at sikre den rette hjælp til barnet. Det kan eksempelvis være, hvis den underretning, som kommunen modtager, handler om mistanke om vold eller overgreb.

SUMIK IKIORNEQARSINNAAVISI?

Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit aammaluunniit meeqqallu qanoq ikiorneqarnissassinnik pisariaqartitsinersusi nalilertussaavaa. Kommunimi sorlermi najugaqarnersusi apeqqutaalluni ikiorsiinerit assigiinngissinnaapput. Ikiuineq aamma allaassuteqarsinnaavoq, apeqqutaalluni illit meeqqavillu pisariaqartitiasi apeqqutaallutik. Ikiorsiineq assersuutigalugu unaasinnaavoq:

- Meeqqat tarnip pissusaanik ilisimasalimmik oqaloqateqarsinnaavoq.
- Illit angajoqqaatut ilaqutariinnut siunnersortimik ilitsersorneqassasutit kisimiillutit angajoqqaalluunniit allat ilagalugit.

HVAD KAN I FÅ HJÆLP TIL?

Børne- og ungerådgiveren skal vurdere, hvilken hjælp du og/eller dit barn har behov for. Der vil være forskellige former for hjælp, afhængigt af hvilken kommune I bor i. Hjælpen er også forskellig, alt efter hvad du og dit barn har behov for. Hjælpen kan for eksempel være:

- At dit barn kan tale med en psykolog.
- At du som forælder får vejledning af en familiekonsulent enten alene eller sammen med andre forældre.

- Meeraaqqeriviup, meeqqeriviup atuarfulluunniit meeqqat immikkut piffissami aalajangersimasumi ikorfartorsinnaavaa.
- Attaveqaat, ilinnik aamma meeqqarnilluunniit ikiuuttusaaq. Assersuutigalugu angerlarsimaffiup avataani meeqqavit sammisassaqarnerani ilaginnissinnaasoq.
- Ilaqutariinnut sullissisoq, angerlarsimaffissinnukarluni ilaqutariittut qanoq ingerlanersusi, meeqqarnullu qanoq pitsaanerpaamik ikorfartuinissarnut tapersersuisinnaasoq.
- Tapersersuutitut ilaqutariini paarsisartuniittarnissamut neqeroorfigineqarsinnaavusi. Tamanna isumaqarpoq meeqqavit ilaqutartaarnissaanik neqeroorfigineqartoq, meeqqap najorsinnaasaanik ilaatigullu unnuiffigarsinnaasaanik, tamanna meeqqarnut ikiutaalluarsinnaappat.
- At vuggestuen, børnehaven eller skolen kan støtte dit barn særligt i en periode.
- En kontaktperson, som hjælper dig og/eller dit barn. Det kan for eksempel være ved at tage dit barn med til aktiviteter uden for hjemmet.
- En familiebehandler, der kommer hjem til jer og taler om, hvordan I er sammen som familie, og hjælper dig med at støtte dit barn bedst muligt.
- I kan få tilbudt et støtteophold ved en plejefamilie. Det betyder, at I kan få tilbudt, at dit barn får en familie, hvor barnet kan være og overnatte en gang imellem, hvis det kan være en god hjælp for dit barn.

Pisinnaatitaaffiit pillugit

Suliani amerlasuuni kommuni piffissap ilaani aalajangiisussanngortarpoq, assersuutigalugu illit meeqqallu ikorfartorneqassanersusi. Taamaattumik arlalinnik pisinnaatitaaffeqarput;

Suliami allagaatinik takunnissinnaatitaaneq: Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip oqaloqatigiissutigisasi allattortussaavai. Illit meeqqallu pillusi kommune sunik paasissutissaateqarnerseq qanorlu allattugaqartoqarsimanersaq paasisallugu pisinnaatitaaffigivat. Tamanna suliamut atatillugu allagaatinik takunnissinnaatitaanermik taaneqartarpoq. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip suliamut tunngatillugu allagaatinik takunnissamat qinnuteqaruit qanoq iliussanersutit ilitersortussaavaatit.

Tusarniaaffigineqartussaataaneq: Assersuutigalugu meeqqavit ikorfartorneqarnissaa pillugu aalajangiisoqartinnagu kommunip tusarniaaffigisussaavaatit. Tamanna isumaqarpoq, kommunip paasissutissat pigisani pillugit paasissutissanik nassissagaatit qanorlu aalajangiisoqarnissaanik eqqarsaateqarnerlutik. Isumaqaruit paasissutissat amigaateqartut kukkuneqartulluunniit oqarsinnaatitaavutit. Assersuutigalugu meeraq pillugu misissuinermi siunnersorti qanoq allataqarsimanersaq takujumasinnaavat.

Naammagittaalliuteqarsinnaatitaaneq: Kommunip aalajangigai pillugit naammagittaalliuteqarsinnaatitaavutit. Aalajangiineq pillugu kommunimit allagarsiguit qanoq iliorlutit naammagittaalliuteqarsinnaanersutit allassimasussaavoq. Naammagittaalliuteqarsinnaanermut killissarititaaq naliginnaasumik sapaatit akunneri sisamaasarpur.

Tapersorteqarsinnaatitaaneq: Oqaloqatigiinnerni tapersortimik ilaqarnissat pisinnaatitaaffigivat.

Om rettigheder

I mange sager vil kommunen på et tidspunkt træffe en afgørelse, for eksempel en beslutning om, at du og dit barn skal have støtte. Derfor har du nogle rettigheder:

Ret til aktindsigt: Børne- og ungerådsgiveren skal skrive det ned, som I taler om. Du har ret til at få at vide, hvad der bliver skrevet ned og til at få at vide, hvilke oplysninger kommunen har om dig og dit barn. Det kalder man aktindsigt. Børne- og ungerådsgiveren skal vejlede dig i, hvordan du får aktindsigt, hvis du beder om det.

Ret til partshøring: Kommunen skal høre dig, inden de træffer afgørelse om for eksempel støtte til dit barn. Det betyder, at kommunen skal sende dig de oplysninger, de har, og fortælle dig, hvilken afgørelse de har tænkt sig at træffe. Du har ret til at sige, hvis du synes, at der mangler oplysninger, eller at oplysningerne er forkerte. Du har for eksempel ret til at se, hvad rådgiveren har skrevet om den børnefaglige undersøgelse.

Ret til at klage: Du har ret til at klage over kommunens afgørelser. Når kommunen skriver et brev om afgørelsen, skal der også stå, hvordan du klager. Der er normalt en klagefrist på 4 uger.

Ret til en bisidder: Du har altid ret til at have en bisidder med til samtaler.

IKIORNEQARUSSI SUSOQASSAVA?

Ikiuineq aallartinneqarpat meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqat ajunnginnerulernersoq nakkutigissavaa. Taamaattumik meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip meeqqat, illit meeqqavillu inersimasut sullissisullu avatangiiserisai oqaloqatigissavaai. Assersuutigalugu ilinniagaqarsimallutik sullissisut ikiuuttussanngortitaasimasut.

Ilaannikkut siunnersorti meeqqamut pilersaarusiorsinnaavoq. Pilersaarut pitsaasuvoq ataatsimoorluni anguniakkat inissinneqarsinnaammata. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit meeqqallu aperiuannartussaavaasi sunik angusaqarusunnersusi sunillu siunniussaqarusunnersusi. Meeqqat atuangitsuukulasimappat anguniagaq assersuutigalugu imaassinnaavoq illit inuulluunniit allap meeqqavit atuariatortarnissaanut ikiussagaa. Aamma imaassinnaavoq

HVAD SKER DER, NÅR I FÅR HJÆLP?

Når hjælpen er sat i gang, skal børne- og ungerådgiveren holde øje med, at dit barn får det bedre. Derfor vil børne- og ungerådgiveren tale med dit barn, med dig og med de andre voksne og fagpersoner, der er omkring dit barn. Det kan for eksempel være de fagpersoner, der er sat til at hjælpe.

Nogle gange vil rådgiveren lave en plan for barnet. Planen er en god måde at sætte nogle fælles mål. Børne- og ungerådgiveren skal altid spørge dig og dit barn om, hvad I gerne vil opnå, og hvilke mål I sammen skal sætte. Et mål kan for eksempel være, at du eller en anden skal hjælpe dit barn med at komme i skole, hvis dit barn har meget fravær. Det kan også

meeqqavit nikallunganerani kamanneraniluunniit meeqqarnut pitsaanerusumik ikorfartuilerusuttutit.

Aamma imaassinnaavoq ilinnut meeqqarnullu ikiorsiissut iluaqutaanngitsoq, imaluunniit meeqqat ajornerulertoq. Taava meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip allatut qanoq iliortoqassanersoq misissussavaa. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip illit meeqqallu oqaloqatigissavaasi qanoq ingerlanersi pillugu qanoq isumaqarnersusi, allatulluunniit pisoqarnissaanut qanoq isumaqarnersusi.

Meeqqalli ajunnginnerulerpat, ajornartorsiutillu iluarsineqarpata meeqqanut inuusuttuaqqanullu siunnersortip suliaq matussavaa. Imaassinnaavoq isumaqatigiittusi ajornartorsiuteqaqqilissangaluarussi kommunitumut saaffigineqqissinnaasutit.

være, at du gerne vil blive bedre til at støtte dit barn, når han eller hun er meget ked af det eller vred.

Det kan også være, at den støtte, du og dit barn får, ikke hjælper, eller at dit barn får det værre. Så vil børne- og ungerådgiveren undersøge, om der skal ske noget andet. Børne- og ungerådgiveren vil tale med dig og dit barn om, hvordan I synes, det går, og om I synes, der skal ske noget andet.

Hvis dit barn får det bedre, og problemerne bliver løst, vil børne- og ungerådgiveren afslutte sagen. Det kan være, at I aftaler, at du kan henvende dig til kommunen igen, hvis der opstår problemer.

SUMI IKIORNEQARSINNAVUNGA? / HVOR KAN JEG FÅ HJÆLP?

Tapersersorteqarnissamik siunnersorneqarnissamilluunniit atorfissaqartitsiguit uku attavigisinnaavatit:
Hvis du har brug for en bisidder eller rådgivning, kan du kontakte:

Grønlandske Børn / Kalaallit Meerartaat

☎ +45 35 85 83 30

🌐 www.fgb.dk

Kalaallit Illui / De Grønlandske Huse

(Kalaallit Illuisa arlaat attavigisinnaavat, illoqarfeqatiginnikkaluarukkilluunniit):

(Du kan kontakte De Grønlandske Huse, også selvom du ikke bor i én af de fire byer):

København

☎ +45 33 91 12 12

🌐 www.sumut.dk

Odense

☎ +45 66 13 70 85

🌐 www.dgh-odense.dk

Aarhus

☎ +45 86 11 02 88

🌐 www.groenlandskehus.dk

Aalborg

☎ +45 98 14 68 00

🌐 www.dgh-aalborg.dk

ForældreTelefonen hos Børns Vilkår

☎ +45 35 55 55 57

🌐 www.bornsvilkar.dk/det-goer-vi/foraeldretelefonen

Mødrehjælpen

☎ +45 33 45 86 00

🌐 www.moedrehjaelpen.dk

Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet

☎ +45 76 30 19 30

🌐 www.dukh.dk

ForældreLANDSforeningen

☎ +45 70 27 00 27

🌐 www.fbu.dk

VISO (Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation)

☎ +45 72 42 40 00

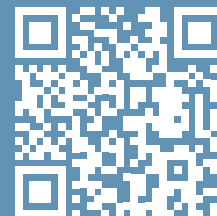
🌐 www.sbst.dk/viso/til-borgere

Uani kommunimit ikiorneqarluni qanoq innersoq filmiliani naatsuni arfinilinni illit meeqqallu takusinnaavasi:

Her kan du og dit barn se 6 korte film om, hvordan det er at få hjælp af kommunen:

www.sbst.dk/film/rettigheder-gl

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk

Januar 2024